

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunnan verojaosto
sara.kuitunen@eduskunta.fi

LAUSUNTO

11.1.2023

Dnro 014 /2023

Asia: Verojaosto 12.01.2023 klo 10.50 / HE 281/2022 vp / Asiantuntijapyyntö

HALLITUKSEN ESITYS KAIVOSMINERAALIVEROSTA

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaosto pyytää lausuntoa ja asiantuntijaa kuultavaksi koskien kaivosmineraaliveroa. Paliskuntain yhdistys kiittää arvoisaa valiokuntaa mahdollisuudesta tulla kuul-
luksi ja antaa lausuntonsa tässä koko poronhoitoaluetta laajasti koskettavassa asiassa. Pyydämme koh-
teliaasti ottamaan huomioon esiin nostamamme asiat.

Pääministeri Marinin hallituksen hallitusohjelman mukaan selvitetään mahdollisuutta ottaa käyttöön
erillinen kaivosvero, jotta maaperän kaivannaisista saadaan yhteiskunnalle kohtuullinen korvaus. Halli-
tus teki vuoden 2022 talousarvioneuvotteluissa linjauksen, että Suomessa otetaan vuonna 2023 käyttöön
kaivosvero. Kaivosveron tavoiteltu verotuotto on 25 milj. euroa vuodessa. Verotuotosta 60 prosenttia,
eli 15 milj. euroa ohjataan kaivosten sijaintikunnille (yht. 45 kuntaa) ja 40 prosenttia valtiolle.

Hallituksen esityksessä esitetään rojalittytyypistä veroa. Metallimalmien vero määräytyisi kaivosmine-
raalin sisältämän metallin määrän ja verotusarvon perusteella. Verotusarvo perustuisi lähtökohtaisesti
kunkin metallimalmin maailmanmarkkinahinnan vuosittaiseen keskiarvoon. Muiden kaivosmineraalien
vero määräytyisi louhitun kaivosmineraalin määrän perusteella, sillä niille ei ole vastaavalla tavalla jul-
kisia arvotietoja. Metallimalmien vero olisi 0,6 prosenttia metallimalmin sisältämän metallin verotusar-
vosta. Muiden kaivosmineraalien kuin metallimalmien vero olisi 0,2 euroa tonnilta louhittua kaivos-
mineraalia. Veron piiriin tulisivat kaikki Suomessa louhitut, kaivoslaissa tarkoitetut kaivosmineraalit ja
verovelvollisiksi kaikki nykyään ja tulevaisuudessa toimivat kaivokset. Soveltamisalan ulkopuolelle ra-
jattaisiin kuitenkin kullanhuuhtonassa löydetty kulta. Suurimmat metallikaivokset, kuten Sodankylän
Kevitsa tai Kittilän kaivos, maksaisivat enemmän veroa kuin pienet. Siten niiden sijaintikunnatkin hyö-
tyvät verosta eniten. Hallituksen esityksen mukaan verotuotto kertyisi ensimmäistä kertaa vuonna 2025
vuonna 2024 louhittujen kaivosmineraalien perusteella.

Lausunto

Paliskuntain yhdistys katsoo, että kaivosmineraalivero on tarpeellinen ja kannattaa sen säätämistä. Kai-
vosten tuotosta jää vähän Suomeen ja sijaintipaikkakunnalle suhteessa yhtiöiden voittojen määrään (mm.
monikansallisten ja suurten yritysten aggressiivisen verosuunnittelun vuoksi). Tuotosta jää sijaintipaik-
kakunnalle vähän myös suhteessa kaivostoimintaan liittyviin ympäristöriskeihin. Paikalliset elinkeinot,
asukkaat ja luonto kantavat suurimmat riskit koituvista haitoista kaivostoiminnan aikana ja sen päätyttyä.
Poronhoitoalueella toimivista kaivoksista yksikään ei ole selvinnyt aiheuttamatta jonkinasteisia ongel-
mia ympäristölle. Kaivoksista aiheutuvat ympäristöongelmat jäävät joissakin tapauksissa valtion mak-
settaviksi. Toiminnan vaikutusalueelle tarvittavan infrastruktuurin mahdollistaminen ja palveluiden ra-
kentaminen jää puolestaan valtaosin alueen kuntien maksettaviksi.

Paliskuntain yhdistys katsoo, että kaivosveron tulee olla sen tyyppinen, että se hyödyttäisi paikallisyhteisöä ja auttaisi kaivosten aiheuttamien ympäristövahinkojen korjaamisessa. Nyt on linjattu kaivoskuntien saavan verotulosta valtaosan. Tämä voi poronhoitoalueen pienissä kunnissa kääntyä paikallista etua vastaan syventäen paikallista eripuraa kaivoksen vastustajien ja kannattajien välillä. Kaivoksia ei voi perustaa kaikille alueille, eikä hinnalla millä hyvänsä. Verotuottojen tavoittelu voi kannustaa kireässä taloustilanteessa kamppailevaa kuntaa puoltamaan kaivosta, vaikka se olisi ympäristö- ja sosiaalisilta vaikutuksiltaan riskialtis tai suoranaisesti kuntalaisten edun vastainen.

Valtiolle ohjautuvan kaivosveron osuuden tuottoja olisi hyvä ohjata rahastoon, joka tukee ympäristön tilan korjaamista tapauksissa, missä ympäristövakuudet ja vastaavat toimet eivät riitä. Verotuottojen rahasto voisi myös tukea kaivosten vaikutusalueella sosiaalisen oikeudenmukaisuuden toteutumista (haittojen vähentämistä), siten että varoja ohjattaisiin haittojen korvaamiseen haitankärsijöille sellaisissa tapauksissa mihin esim. kaivostoimituksessa määrätty korvaukset tai muut korvaukset eivät ulotu.

Paliskuntain yhdistys kannattaa kaivosmineraaliveroksi esitettyä rojalittytyypistä maksua, jonka määrä perustuu rikastamoon syötetyn metallimalmin määrään ja maailmanmarkkinahintaan tai louhitun malmin määrään. Tämä on verotyyppinä oikeanlainen, sillä se perustuu louhittujen malmien määrään ja arvoon. Jos verotettaisiin voittoja, verotusta voitaisiin kiertää kirjanpidollisesti tai verosuunnittelulla.

Kaivosverolla tavoiteltu verotuotto, 25 miljoonaa, sen sijaan on alhainen ja riittämätön suhteessa kaivosten kuluttamien luonnonvarojen arvoon. Metallimalmien verotasoksi esitetään vain 0,6 % rikasteeksi toimitettavan metallin arvosta ja muiden kaivosmineraalien 0,2 euroa louhitulta kaivosmineraalitonnilta. Muualla maailmassa kaivosten verotus on huomattavasti kireämpää, mikä käy ilmi esimerkiksi Finnwatchin lausunnosta. Yhdistys katsoo, että veron tasoa tulee nostaa.

Paliskuntain yhdistys huomauttaa, että kullanhuuhdonta on käytännössä sallittua kaikkialla. Ainoana poikkeuksena Lemmenjoen kansallispuisto, jossa ei saa harjoittaa koneellista kullanhuuhdonta. Olemassa olevat kullankaivutalueet sijoittuvat erityisesti purojen ja jokien varsille, jotka ovat säästyneet esimerkiksi metsälain nojalla metsänhakkuilta. Kullanhuuhdentalupia myönnetään usein vierekkäisille alueille, jolloin muodostuu laajaa avolouhosta ja sen vaikutuksia vastaava alue. Yhdellä henkilöllä voi olla useita kullanhuuhdentalupia voimassa yhtä aikaa. Mediasta saatujen tietojen pohjalta kullanhuuhdotajat palkkaavat myös työvoimaa kaivukohteilleen. Kullanhuuhdonta vähentää hiilinieluja ja -varastoja, aiheuttaa luontokatoa sekä on merkittävä uhka pohja- ja pintavesille ja luonnon monimuotoisuudelle. Kullanhuuhdonnalla on negatiivisia ekologisia, taloudellisia, kulttuurisia ja sosiaalisia vaikutuksia, eikä sitä käytännössä veroteta millään tavoin, vaikka senkin ympäristövaikutukset ovat merkittävät ja sekin käytää uusiutumattomia luonnonvaroja. Kaivutalueet eivät palaudu moniin vuosikymmeniin, jopa vuosisatoihin. Tämän vuoksi Paliskuntain yhdistys esittää, että kullanhuuhdonnassa löydetty kulta lisätään kaivosmineraaliveron piiriin.

Paliskuntain yhdistys kiittää arvoisaa valiokuntaa mahdollisuudesta antaa lausuntonsa tässä koko poronhoitoaluetta laajasti koskevassa asiassa. Pyydämme kohteliaasti ottamaan huomioon esiin nostamamme asiat.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Anne Ollila
toiminnanjohtaja

Marja Anttonen
porotalousneuvoja

ma/ao